

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

POZIOM ROZSZERZONY

MAJ 2012

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 24 strony (zadania 1 – 25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Arkusz zawiera trzy części. Część pierwsza arkusza to test, część druga wymaga analizy materiałów źródłowych, a część trzecia napisania krótkiego wypracowania na jeden z podanych tematów.
3. Czynności zaplanuj tak, aby możliwe było rozwiązanie zadań z trzech części arkusza w ciągu 180 minut.
4. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

MHI-R1_1P-122

CZĘŚĆ I (20 punktów)**Zadanie 1. (2 pkt)**

Na podstawie fotografii przedstawiających monety euro emitowane w Grecji wykonaj polecenia.

Rewers monety 1.**Rewers monety 2.**

www.ecb.int/euro/coins/html/gr.pl./html

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania, a następnie uzasadnij swój wybór.

Inspiracją do zaprojektowania rewersu monety 1. była starożytna moneta bita w

1. Sparcie.
2. Atenach.
3. Koryncie.
4. Delfach.

Sowa była atrybutem Bogini Ateny

Uzasadnienie: .....

.....

B. Podaj, jaką scenę mitologiczną przedstawiono na rewersie monety 2.

Uprowadzenie Europy przez Zeusa, który przybrał postać byka

.....

Zadanie 2. (1 pkt)

Rozstrzygnij, która spośród definicji podanych w tabeli jest fałszywa. Wpisz obok tej definicji słowo *fałsz*.

1. Satrapia to w imperium perskim Dariusza I Wielkiego administracyjny okręg, prowincja zarządzana przez satrapę, królewskiego namiestnika.	
2. Ostracyzm to w starożytnej Sparcie procedura mająca na celu usunięcie z polis obywatela podejrzanego o dążenie do samowładztwa (tyranii).	fałsz
3. Tetrarchia to w starożytnym Rzymie współrządy czterech władców – system polityczny wprowadzony przez cesarza Dioklecjana.	

Zadanie 3. (1 pkt)

Na podstawie źródła ikonograficznego wykonaj polecenie.

Miniatura z sakramentarza cesarza Henryka II, XI w.

[w:] *Encyklopedia szkolna. Historia*, Warszawa 2004, s. 275.

Podaj argumenty świadczące o tym, że miniatura ukazuje sakralizację władzy cesarza Henryka II.

Korona na głowie władcy jest zakładana przez Jezusa. Pozostałe atrybuty podają mu osoby święte. Symbolizuje to, ...
że władza pochodzi od Boga.
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.A.	1.B.	2.	3.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 4. (1 pkt)

Na podstawie fragmentu *Kroniki Galla Anonima* – pieśni rycerskiej z XII w. – wykonaj polecenie.

Bolesławie, Bolesławie, ty przesławny księżę panie,
Ziemi swojej umiesz bronić wprost niezmordowanie!
Sam nie sypiasz i nam także snu nie dasz ni chwili,
Ani we dnie, ani w nocy, ni w rannej godzinie!
Szliśmy pewni, że cię z ziemi twej łatwo wyżeniem [usuniemy],
A ty teraz nas zamknąłeś niemal jak w więzieniu!
Taki księżę słusznie rządy nad krajem sprawuje,
Który z garstką swych olbrzymie wojsko tak wojuje!
[...]

Wszakżeś jeszcze nie wypoczął z walk z Pomorzanami,
A już, karząc naszą śmiałość, uganiasz się z nami!
Miast tryumfatora witać hołdy należnymi,
My przeciwnie zamyślamy pozbawić go ziemi!
On prowadzi dozwolone wojny z poganami,
My wzbronioną walkę wiem tu z chrześcijanami!
Dlatego też Bóg poszczęścił mu walką zwycięską,
A nas słusznie za zadane krzywdy karze klęską!

[w:] Gall Anonim, *Kronika polska*, Wrocław 2003, s. 137–138.

Rozstrzygnij, kto śpiewał tę pieśń – rycerze Henryka V czy rycerze Bolesława Krzywoustego. Odpowiedź uzasadnij.

Śpiewają ją rycerze Henryka V, gdyż to oni napadli na ziemie Bolesława tuż po tym, jak walczył z poganami z pomorza.

To oni byli najeźdźcami, co wynika ze słów pieśni.

Zadanie 5. (2 pkt)

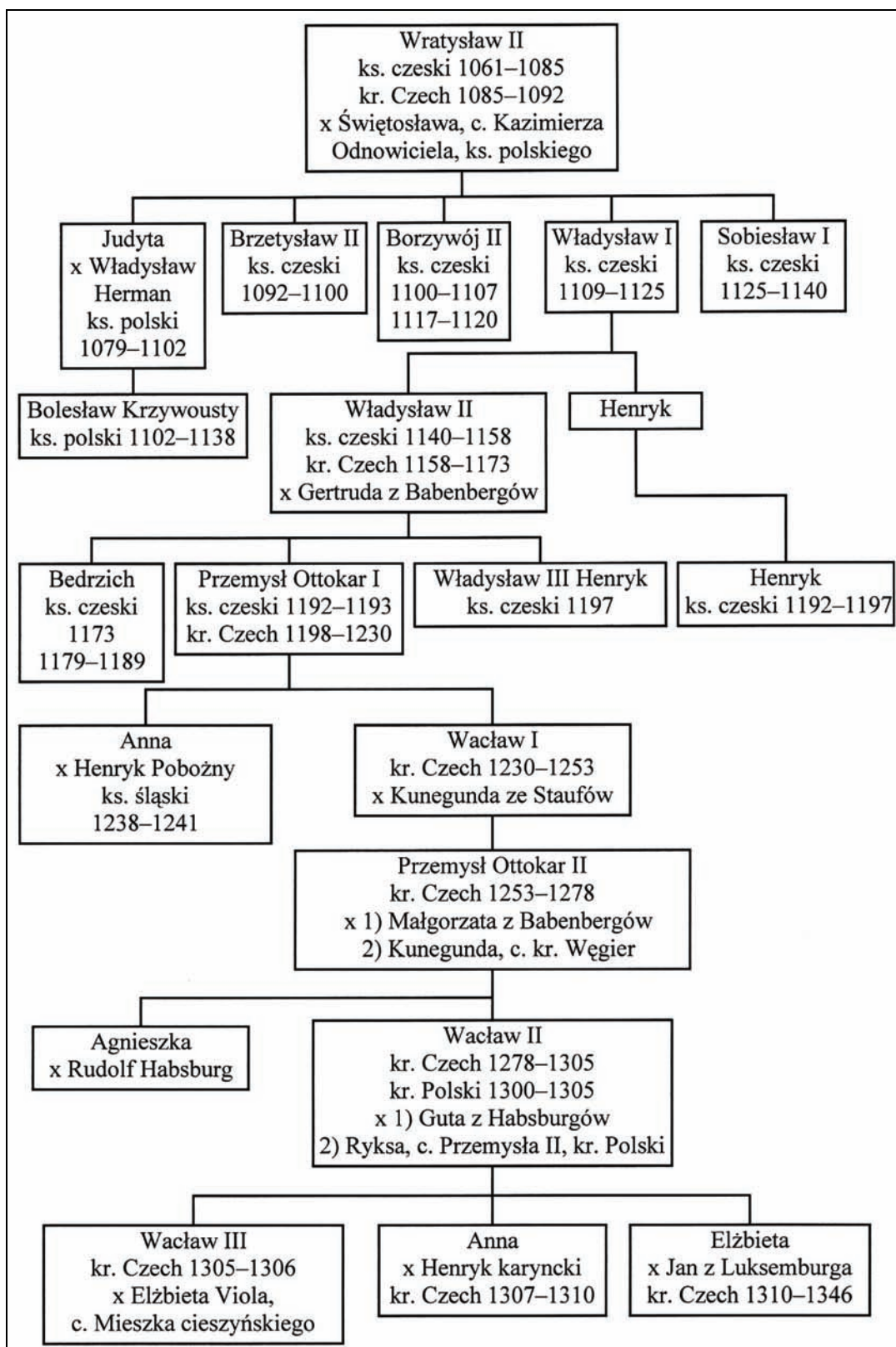
Na podstawie fragmentu tablicy genealogicznej dynastii Przemyślidów i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Rozstrzygnij, które spośród zdań podanych w tabeli są fałszywe. Wpisz obok tych zdań słowo *fałsz*.

1. Siostra Bolesława Śmiałego wyszła za mąż za króla Czech Wratysława II.	
2. Córka króla Czech Przemysła Ottokara I była żoną księcia, który zginął w bitwie pod Legnicą.	
3. Siostra króla Czech Wratysława II była matką Bolesława Krzywoustego.	fałsz
4. Król Wacław II poślubił córkę władcy Polski koronowanego w Krakowie w pierwszej połowie XIV w.	fałsz

Fragment tablicy genealogicznej dynastii Przemyślidów

x – małżeństwo, kr. – król, ks. – książę, c. – córka

Na podstawie: *Dynastie Europy*, pod red. A. Mączaka, Wrocław 2003, s. 345–346.
J. E. Morby, *Dynastie świata*, Kraków 1998, s. 258–259.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	4.	5.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 6. (1 pkt)

Na podstawie rycin z XVI w. wykonaj polecenie.

Źródło 1. Rycina powstała w kręgu zwolenników reformacji

[w:] *Kronika ludzkości*, Warszawa, 1993, s. 453.

Źródło 2. Rycina powstała w kręgu przeciwników reformacji

[w:] *Historia powszechna*, t. 10, Novara 2007, s. 131.

Porównaj sposób przedstawienia przeciwników przez autorów obu źródeł i wskaż cel propagandowy obu rycin.

Obie ryciny mają na celu zdyskredytować, przedstawiając ich albo jako zwierzęta, albo jako instrument w rękach diabła.

Ma to przekonać, że tylko poglądy autora konkretnej ryciny są prawdziwe, prawidłowe, typowo ludzkie, zgodne z naturą człowieka.

Zadanie 7. (1 pkt)

Na podstawie fragmentu wiersza Adama Naruszewicza wykonaj polecenie.

Tyś ostatnim przymierzem Litwę z Polską spojł,
Że ich żaden przypadek więcej nie rozdziół,
A kosztownym klejnotem zdobiąc berło świetne,
Przyłączył do państw obu Inflanty szlachetne.

[w:] *Zabawy Przyjemne i Pożyteczne*, t. II, Wrocław 2004, s. 293.

Zidentyfikuj władcę Polski, którego dokonania przedstawiono we fragmencie wiersza.

Zygmunt II August

Zadanie 8. (1 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego wykonaj polecenie.

[...] różnice co do wielkości i potęgi poszczególnych państw wynikają z różnej ilości znajdującego się w ich granicach pieniądza. [...] O ile zdołamy [...] udaremnić [zbyt] towarów, które nam przywożą [cudzoziemcy], o tyle pomnożymy ilość gotówki, którą winniśmy ściągnąć w granice [naszego] królestwa dzięki wywozowi naszych produktów, i o tyle powiększymy potęgę, wielkość i bogactwo państwa. [...] Poza korzyścią wynikającą ze ściągnięcia do królestwa znacznej ilości gotówki, pewnym jest, że przez rozkwit rękodziel milion ludzi gnuśniejących dotąd w lenistwie będzie mogło zarobić na życie, że pokaźna ich liczba znajdzie zajęcie przy żegludzie i portach, a pomnożenie liczby okrętów [...] pomnoży również wielkość i potęgę państwa.

[w:] M. Ferenc, *Epoka nowożytna, Teksty źródłowe. Tematy lekcji i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 2001, s. 201–202.

Podaj nazwę doktryny ekonomicznej, której zasady przedstawiono w tekście.

Merkantylizm

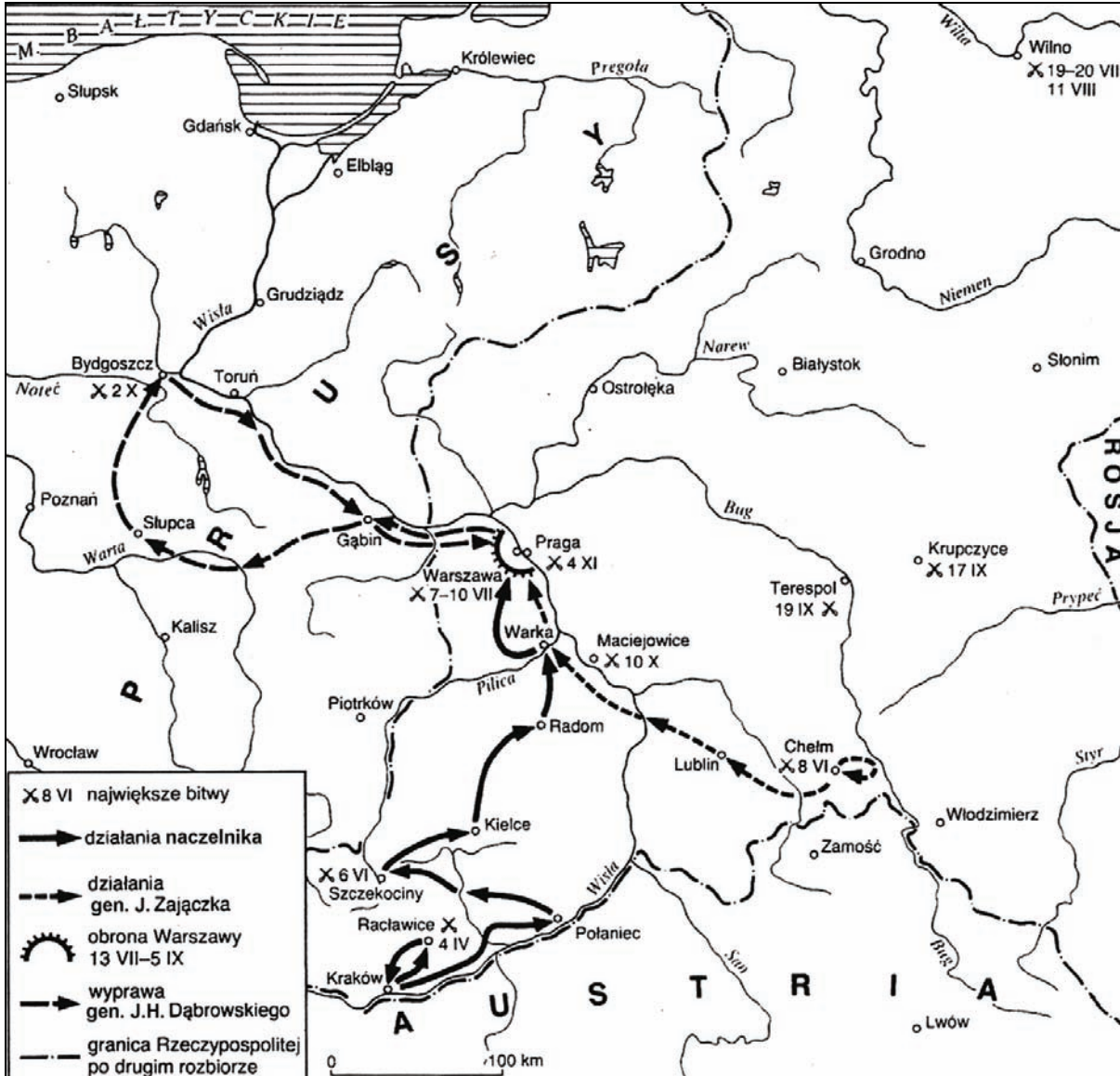
Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.	7.	8.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 9. (1 pkt)

Na podstawie treści mapy zaproponuj dla niej tytuł.

Uwaga: tytuł powinien zawierać określenie tematu i czasu.

Na podstawie: H. Samsonowicz, J. Tazbir, T. Lępkowski, T. Nałęcz, *Polska. Losy państwa i narodu do 1939 roku*, Warszawa 2003, s. 265.

Tytuł mapy ..... Bitwy toczone w czasie insurekcji kościuszkowskiej w 1794 r.

Zadanie 10. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu listu Teofila Dąbrowskiego* wykonaj polecenia.

*Teofil Dąbrowski (1841–1881) – brat Jarosława, oficer, działacz polityczny, uczestnik powstania styczniowego.

Rewolucja [...], a szczególnie jej nieszczęśliwy koniec, postawiła nas wobec kraju w dość drażliwym położeniu. Zarzucają nam, że przyjęciem udziału w obronie Gminy Paryskiej skompromitowaliśmy kraj wobec Europy. [...]

My, jako Polacy, zapatrywaliśmy się zawsze na wszystkie kwestie [...] ze stanowiska polskiego. Pierwszą naszą myślą i pytaniem było zawsze, co z tego za korzyść dla Polski być może? Otóż przystępując do rewolucji [...] widzieliśmy w niej rewolucję socjalną, która przy powodzeniu mogła wywrócić cały stan rzeczy istniejący dziś w Europie. Czy Polska mogła na tym co stracić? Nie. Wygrać? Wszystko. Myśl ta była bodźcem dla wszystkich Polaków walczących pod sztandarem rewolucyjnym.

[w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 39, Warszawa 1962, s. 48.

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Autor listu *rewolucją* nazywa

1. wielką rewolucję francuską.
2. rewolucję lipcową.
3. Wiosnę Ludów.
4. Komunę Paryską.

B. Wyjaśnij, dlaczego, według autora listu, udział Polaków w tej *rewolucji* był korzystny dla sprawy polskiej.

Zwycięstwo w takiej rewolucji mogło przynieść zmiany socjalne, które całkowicie odmieniłyby stan rzeczy w Europie. Mogło to znacznie ułatwić odzyskanie przez Polskę niepodległości.

.....

.....

.....

.....

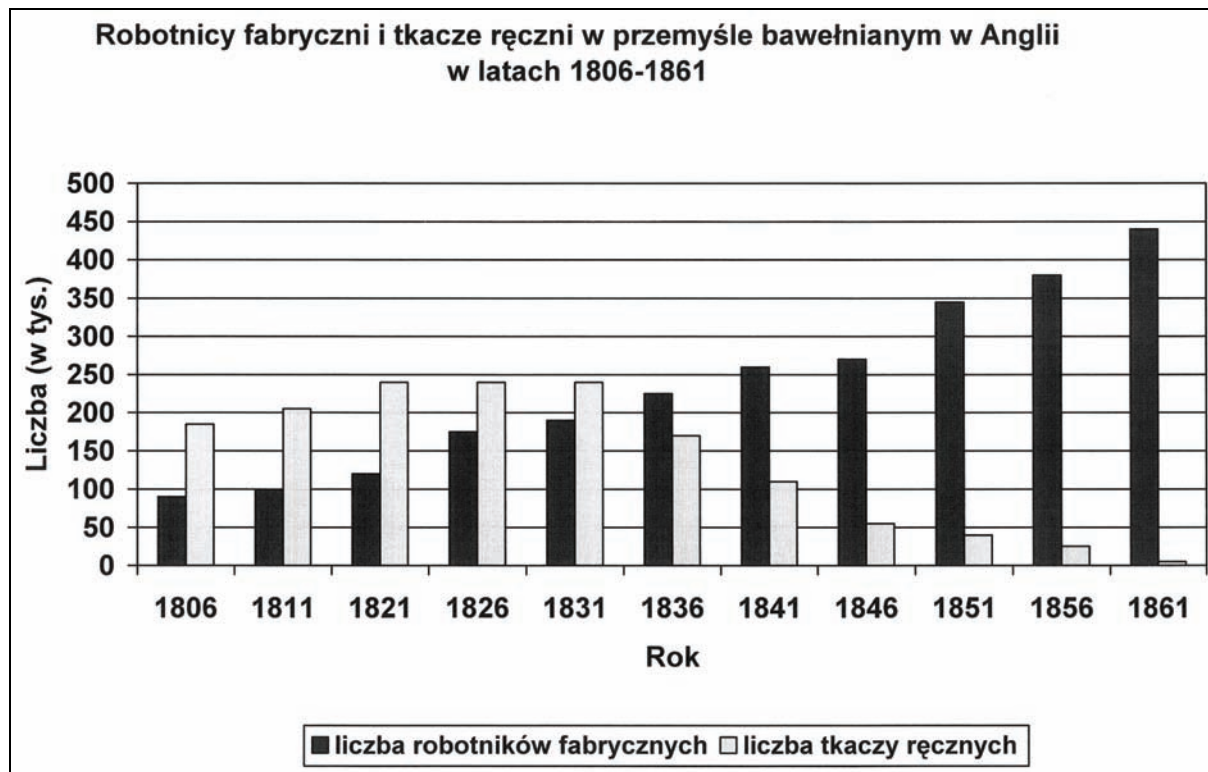
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.	10.A.	10.B.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 11. (2 pkt)

Na podstawie danych statystycznych i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Na podstawie: M. Kopczyński, *Ludzie i technika*, Warszawa 2007, s. 90.

A. Porównaj zmiany w liczbie obu kategorii pracowników przemysłu bawełnianego w Anglii w latach 1806–1831 ze zmianami w latach 1836–1861.

W latach 1806-1831 liczba robotników ręcznych stale rosła od 100 do ponad 200 tys., natomiast liczba robotników
 .....
 ręcznych w początkowej fazie wzrostu od 1821 r. utrzymywała się na stałym poziomie 250 tys. Natychmiast w kolejnych
 .....
 latach liczba robotników fabrycznych cały czas rosła, by w 1861 roku wynieść niemal 450 tys., natomiast liczba tkaczy
 .....
 ręcznych zaczęła gwałtownie spadać, by w 1861 r. niemal całkowicie zniknąć.
 .....

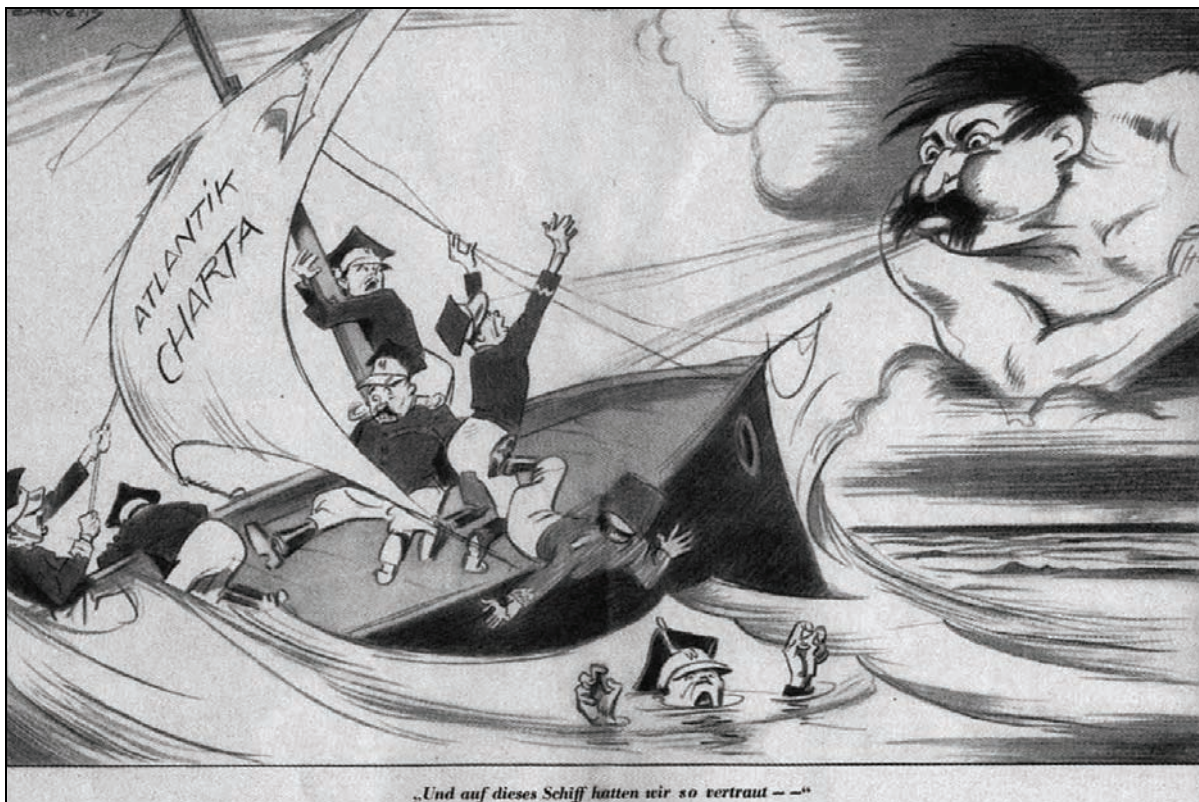
B. Podaj nazwę procesu gospodarczego, który miał wpływ na zmiany ukazane na wykresie.

rewolucja przemysłowa

.....

Zadanie 12. (2 pkt)

Na podstawie rysunku satyrycznego opublikowanego w niemieckim czasopiśmie w marcu 1944 roku wykonaj polecenia.

Tłumaczenie z języka niemieckiego podpisu pod rysunkiem:

[Polacy spadający z pokładu statku] – *A takie mieliśmy zaufanie do tego statku...*

Napis na żaglu: Karta Atlantycka

[w:] E. C. Król, *Polska i Polacy w propagandzie narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945*, Warszawa 2006, s. 833.

A. Wyjaśnij cel propagandowy rysunku satyrycznego.

..... Rysunek ten ma pokazać słabość deklaracji, aktów i umów podpisanych przez członków koalicji antyhitlerowskiej.
..... Karta atlantycka mająca na celu m.in. zapewnienie niezależności terytorialnych każdego z państw oraz prawo do
..... posiadania własnych rządów niepodległego państwa i tak nie była respektowana przez państwa, tj. ZSRR, które z pozycji
..... silniejszego bezkarnie mogły zaatakować czy w bardzo dużym stopniu wpływać na losy mniejszych, słabszych państw, co
..... symbolizuje obraz, na którym Stalin zdmuchnął do morza Polaków kurczówko trzymających się statku o nazwie karta atlantycka

B. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Dokument, którego nazwa widnieje na żaglu statku, powstał w roku

1. bitwy powietrznej o Anglię.
2. ataku Japończyków na Pearl Harbor.
3. klęski Niemiec pod Stalingradem.
4. lądowania aliantów w Normandii.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.A.	11.B.	12.A.	12.B.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
Uzyskana liczba pkt					

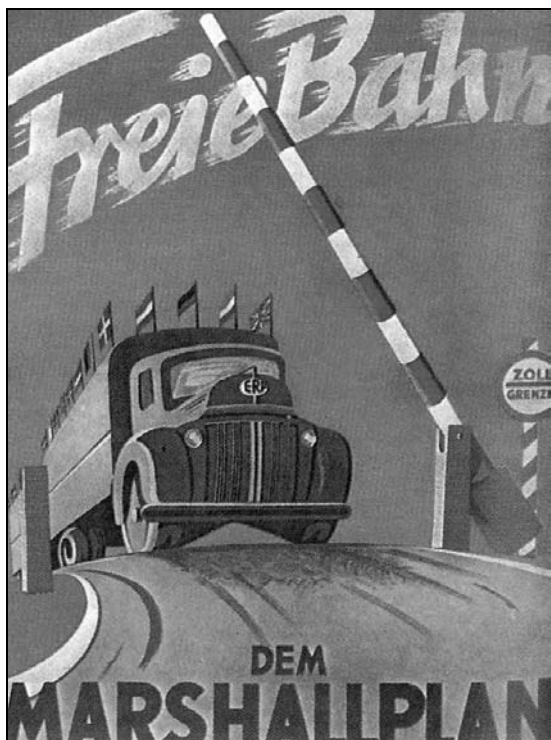

Zadanie 13. (1 pkt)

Wyjaśnij przyczyny różnic w prezentacji planu gospodarczego w obu źródłach ikonograficznych.

Źródło 1. Niemiecki plakat z 1948 r.

Źródło 2. Polska wersja rysunku satyrycznego Borysa Jefimowa z 1951 r.

Tłumaczenie z języka niemieckiego tekstu na plakacie:

Wolna droga dla planu Marshalla

Chomąto – część uprzęży w kształcie kabłąka wkładana na szyję koniowi pociągowemu.

[w:] *Książki nieczytane. Katalog wystawy*, Kielce 2005, s. 27; *Kronika Polski*, nr 35, Kraków 1998, s. 12.

...Różnice zależą od tego, czy państwo które jest autorem tego plakatu przystąpiło do planu Marshalla. Niemcy, którzy czerpali korzyść z amerykańskiej pomocy, oceniają go pozytywnie, natomiast ZSRR, który odmówił udziału w planie Marshalla, uznaje go za próby wykorzystania przez USA krajów, którym faktycznie niosą pomoc. Widzimy więc, że te przyczyny są polityczne, zależą od panującej ideologii w danym kraju.

.....

.....

.....

Zadanie 14. (1 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenie.

Doktryna, której służył Robespierre, jest znana. [...] W przeciągu sześciu [...] tygodni w samym tylko Paryżu poszło na gilotynę tysiąc trzysta siedemdziesiąt sześć osób. [...] Dzieje ustrojów totalnych dostarczyły już tak obfitego materiału, że wolno kusić się o spostrzeżenie natury ogólnej. [...] Żądza niczym nieograniczonej władzy, wściekła walka o utrzymanie raz zdobytej, zdolne są [...] paraliż[ować] zmysł moralny. Jakże bowiem inaczej wyjaśnić uparte niszczenie najcenniejszych substancji narodowych, popełnianie ciągle tych samych „błędów i wypaczeń”, gołym okiem widocznych dla tak zwanego szarego człowieka?

[w:] P. Jasienica, *Rozważania o wojnie domowej*, Warszawa 2007, s. 109–110.

Wyjaśnij, co mogłoby w powyższym tekście budzić zastrzeżenia cenzora w PRL w 1969 roku.

Cenzor PRL'u skrytykowałby uznanie ustroju totalitarnego za system pragnący nieograniczonej władzy, której zdobycie i utrzymanie całkiem zmieniałyby moralność rządzących. Ponadto stwierdzenie "błędy i wypaczenia" powszechnie jest wiązane przez historyków z okresem stalinowskim, a komuniści nie pozwalali na obrazę ich byłego przywódcy. Także porównanie krwawych rządów Robespierre'a do obecnych ówczesnych rządów mogłoby uznać za bezzasadne.

Zadanie 15. (1 pkt)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z XX wieku, zaczynając od najwcześniejszego. Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiedniej kolejności: 1, 2, 3, 4, 5.

Powstanie państwa Izrael	2
Masakra na Placu Niebiańskiego Spokoju w Pekinie	5
Rok Afryki – wyzwolenie wielu kolonii na tym kontynencie	3
Zrzucenie bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki	1
Wycofanie wojsk amerykańskich z Wietnamu	4

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14.	15.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

TEMAT: WIELCY LUDZIE W HISTORII...**CZĘŚĆ II – Analiza źródeł wiedzy historycznej (10 punktów)****Źródło A****Fragment Wykładów z filozofii dziejów Georga Hegla***

[w:] G.W.F. Hegel, *Wykłady z filozofii dziejów*, T. I, Warszawa 1958, s. 45–46.

* Georg Hegel (1770–1831) – niemiecki filozof.

Wielcy ludzie w historii, to właśnie tacy ludzie, których cele partykularne zawierają treść [...] wyrażającą wolę ducha świata. Zaslugują na nazwę bohaterów, ponieważ cel swój i powołanie czerpali [...] ze źródła, którego treść była ukryta i jeszcze nie dojrzała do współczesnego istnienia. [...]

Ich to zadaniem było rozpoznać [...] najbliższy szczebel rozwoju ich świata, uczynić go własnym celem i poświęcić mu swoją energię. Postacie historyczne, bohaterów jakiejś epoki należy przeto uznać za ludzi najdalej widzących.

Źródło B**Fragmenty eseju Henryka Samsonowicza o Kazimierzu Wielkim**

[w:] *Życiorysy historyczne, literackie i legendarne*, pod red. Z. Stefanowskiej i J. Tazbira, Warszawa 1980, s. 61, 63, 64.

Fragment 1.

Był bohaterem czasów nowożytnych, zaplątanym w średniowiecze [...]. Przedstawiciel władzy patrymonialnej w czasach, gdy powstawały zręby państwowego publicznego prawa [...]. Chyba dobrze reprezentował całe społeczeństwo, tkwiące jeszcze w rzeczywistości drobnych władztw terytorialnych, prawa ziemskiego, prymitywnej gospodarki i jednocześnie wkraczające w epokę nowej jednolitej Polski, monarchii stanowej i aktywnego udziału w gospodarce całej Europy.

[...] trwałym dorobkiem epoki, której król Kazimierz był wyrazicielem, było stworzenie nowego społeczeństwa [...], [które] posiadało otwarty stosunek do zmienianej przez siebie rzeczywistości. [...] Takim był też sam Kazimierz, nielekający się nowego, zarówno gdy chodziło o ekspansję na Ruś, jak o odwrócenie przymierzy.

Fragment 2.

Zakończenie II wojny światowej stworzyło nowe warunki dla legendy kazimierzowskiej. „Tradycje piastowskie” stały się ważnym elementem propagandy na rzecz programu rewindykacji ziem po Odrę i Nysę [...]. Zdecydowanie obniżyło [to] lokatę [króla Kazimierza Wielkiego] w stosunku do Mieszka, Chrobrego, Henryków śląskich czy własnego ojca. Podobnie jak i jego polityka wschodnia. A więc bilans tej oceny po pierwszym dziesięcioleciu odrodzonej Polski był zdecydowanie ujemny [...].

[W latach 70. XX wieku] polityka sukcesów [...] gospodarczych [...] poszukiwała bohaterów [...]. Stąd też, wśród uznanych „budowniczych Polski”, Kazimierz zajmował poczesne miejsce [...].

Na podstawie źródeł A i B (fragment 1.) wykonaj polecenie.

Zadanie 16. (1 pkt)

Oceń, czy, zgodnie z tezą postawioną przez Georga Hegla, króla Kazimierza można określić mianem *wielkiego człowieka w historii*. Odpowiedź uzasadnij, podając dw argumenty dotyczące polityki prowadzonej przez króla.

G.. Hegel uważa, że wielki człowiek w historii to ktoś wyprzedzający swoją epokę, widzący i rozumiejący więcej niż mu współcześni. Króla Kazimierza możemy uznać za takiego, ponieważ dążył do ujednoczenia prawa w całym kraju, wydając statuty wiślicko-piotrkowskie, oparte na polskim prawie zwyczajowym, natomiast politykę zagraniczną opierał na traktatach pokojowych, ugodach i obietnicach między władcami, a nie na podbojach. To on unormował stosunki z Czechami przez zawarcie pokoju i zaręczyny z księżniczką czeską, a także zawierał liczne układy z Węgrami. Był "bohaterem czasów nowożytnych zaplątanym w średniowiecze".

Na podstawie źródła B (fragment 2.) wykonaj polecenie.

Zadanie 17. (1 pkt)

Wyjaśnij przyczyny dwóch różnych ocen polityki króla Kazimierza.

Zależą one od punktu widzenia oceniających. Jeśli głównym aspektem byłoby zagadnienie granic, ocena jest negatywna, ponieważ stracił tereny, na wschodzie, natomiast w latach 70. XX wieku zaczęto oceniać Kazimierza od strony gospodarczej, a to przecież on "zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną". będąc uznanym za jednego z większych "budowniczych Polski".

Źródło C

Fragment artykułu Ludwika Waryńskiego (z 1880 r.)

[w:] *Życiorysy historyczne, literackie i legendarne*, pod red. Z. Stefanowskiej i J. Tazbira, Warszawa 1980, s. 183.

[...] aby wywołać ruch ludowy, Kościuszko obliczał skąpo, ile dni pańszczyźnianych darować może; zamiast tego, aby stać się wodzem ludowym, bohater raclawicki, przejęty widocznie ideą solidarności stanów, został oszczędnym kasjerem majątków szlacheckich. [...] Chciał jedności między uciskany i uciskającym i zostawił lud na pastwę nędzy i ciemnoty.

Na podstawie źródła C i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Zadanie 18. (1 pkt)

Podaj nazwę dokumentu dotyczącego sprawy chłopskiej, do którego treści odniósł się autor artykułu.

Uniwersał Połaniecki

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.	17.	18.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Źródło D**Fragment pracy Adama Próchnika *Demokracja kościuszkowska* (z 1920 r.)**

[w:] *Życiorysy historyczne, literackie i legendarne*, pod red. Z. Stefanowskiej i J. Tazbira, Warszawa 1980, s. 182–183.

Całe życie Naczelnika, wszystkie jego uczynki i słowa dowodziły, że był on nieugiętym rzecznikiem sprawiedliwego przekształcenia stosunków w Polsce. [...] Od najwcześniejszej młodości do ostatniego tchu swego życia głosił hasła szczerze, głęboko i gruntownie przemyślanej wolności warstw ludowych. Republikanin i demokrat, jeden z najbardziej uświadomionych w Europie, wyrastał głębokością swych poglądów, konsekwencją swej działalności, umiłowaniem swych ideałów nad swych współczesnych. Fanatyk oswożenia włościan, stawiał postulaty, które dziesiątki lat po jego śmierci wydawały się niezwykle śmiałe.

Na podstawie źródeł C i D wykonaj polecenie.

Zadanie 19. (1 pkt)

Czy autorzy źródeł prezentują podobne opinie o stanowisku Tadeusza Kościuszki w sprawie chłopskiej? Odpowiedź uzasadnij.

..... Nie. Autorzy mają różne poglądy na temat Kościuszki i sprawy chłopskiej. Waryński uważa, że "został oszczędnym kasjerem majątków szlacheckich", dając chłopstwu minimalną poprawę warunków bytu, by nie urazić szlachty, natomiast według Pruchnika całe życie szczerze i głęboko walczył o wolność dla ludu, wyrażał bardzo przemyślane, nowoczesne poglądy, był nieugiętym rzecznikiem na rzecz przekształcenia staroświeckich stosunków w Polsce.
.....

Źródło E**Fragment pracy współczesnego historyka francuskiego Thierry'ego Lentza**

[w:] T. Lentz, *Napoleon odkłamany*, Warszawa 2009, s. 78–79.

[Najpierw] Bonaparte uruchomił mechanizm propagandy, który przedstawił go jako człowieka z przekonaniem, bliskiego prostemu żołnierzowi i gotowego bronić Republiki zagrożonej kontrrewolucją. [...]

Za Konsulatu sytuacja zmieniła się, Bonaparte zrewidował więc swoją postawę. Podtrzymując aurę tajemniczości, oddalił się nieco od zwykłych śmiertelników, traktując z zaufaniem tylko najbliższe otoczenie. [...] Postać szlachetnego generała przekształciła się teraz w dyktatora ocalenia publicznego na modłę rzymską – skromnego, oszczędnego i... bez ambicji osobistych.

[Gdy] konsul widział się już cesarzem, do pomocy w stworzeniu [nowego] wizerunku przywołano Karola Wielkiego. Wszędzie wyrastały pomniki ku czci szefa państwa. Jak pisał Wiktor Hugo, „Twarz Napoleona przebijała już spod Bonapartego”. Propagowano ideę głoszącą, że tylko konieczność i wezwania narodu skłoniły go do zaakceptowania godności cesarskiej.

Na podstawie źródła E wykonaj polecenie.

Zadanie 20. (1 pkt)

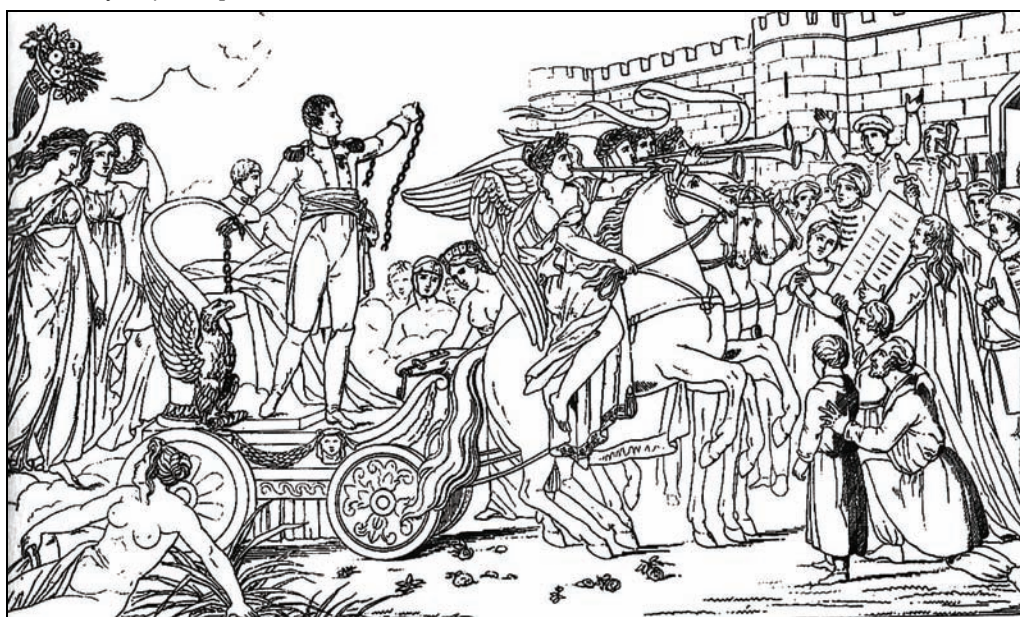
Podaj dwa wydarzenia polityczne, które wpłynęły na zmianę wizerunku publicznego Napoleona Bonapartego.

- ..... wprowadzenie konsulatu .....
- ..... Ustanowienie cesarstwa .....

Źródło F

Miedzioryt z 1807 r. przedstawiający wjazd Napoleona do Warszawy

[w:] A. Nieuważny, *My z Napoleonem*, Wrocław 1999, s. 37.

Na podstawie źródeł E i F wykonaj polecenie.

Zadanie 21. (1 pkt)

Podaj, do jakich tradycji historycznych odwoływano się, kreując wizerunki publiczne Napoleona Bonapartego.

- ..... Karola Wielkiego .....
- ..... czasów antycznych .....

Na podstawie źródła F wykonaj polecenie.

Zadanie 22. (2 pkt)

Określ, interpretując odpowiednie elementy miedziorytu, w jakich dwóch rolach został przedstawiony Napoleon.

..... Napoleon został przedstawiony jako wybawiciel Polaków spod jarzma rosyjskiego, co symbolizuje rozerwany łańcuch
..... trzymany przez niego w rękach. a także jako prawodawca przywożący własne, nowoczesne rozwiązania prawne, o czym
..... świadczy tablica z kodeksem Napoleona trzymana przez jednego ze sług.
.....

	Nr zadania	19.	20.	21.	22.
Wypełnia egzaminator	Maks. liczba pkt	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Źródło G**Fragment pracy współczesnego historyka Stanisława Grodzkiego**

[w:] S. Grodzki, ..., Warszawa 1990, s. 181.

W ciągu swych 86 lat życia i 68 lat panowania cesarz dorównał trzem pokoleniom. Dzieciństwo i młodość przypadły mu na czasy absolutyzmu [...]. Jego wiek dojrzały to czasy konstytucyjnego liberalizmu [...]. Starość wypadła mu na czasy [...] masowych ruchów społecznych i rozwijającego się nacjonalizmu [...].

Jego czasy i otoczenie, jego działalność i jej skutki – oto temat ogromnej liczby prac naukowych, półnaukowych i zgoła publicystycznych. W tej rozległej bibliografii nie brak sądów skrajnych, od pełnego uwielbienia do surowej krytyki. Różnorodność tych ocen wynika nie tylko z faktu, że badane zagadnienia inaczej rysują się z perspektywy Schönbrunnu, inaczej z zamku królewskiego w Budzie [...], z Hradczan czy wreszcie z Wawelu. Komplikuje ją wielość barw, w jakich występują autorzy i badacze: od czarno-żółtej [barwy dynastii] do czerwonej.

Na podstawie źródła G wykonaj polecenia.

Zadanie 23. (1 pkt)

Rozpoznaj przedstawionego w tekście cesarza i podaj nazwę dynastii, z której pochodził.

Cesarz ..... Franciszek Józef I .....

Dynastia ..... habsbursko-lotaryńska .....

Zadanie 24. (1 pkt)

Określ dwa czynniki, które miały wpływ na różnorodność ocen cesarza.

- ..... poglądy polityczne autorów i badaczy jego życia .....
- ..... narodowość osoby oceniającej cesarza .....

CZĘŚĆ III – Wypracowanie (20 punktów)

Zadanie 25. (20 pkt)

Zadanie zawiera dwa tematy. Wybierz jeden z nich do opracowania.

Temat I

Żądny władzy wódz czy dalekowzroczny polityk? Przedstaw i oceń rolę, jaką odegrał Aleksander Wielki w dziejach starożytnego świata.

Temat II

Dwie drogi do niepodległości. Przedstaw i oceń zasługi Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego dla odzyskania wolności przez Polskę.

Wybieram temat: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.	24.	25.
	Maks. liczba pkt	1	1	20
	Uzyskana liczba pkt			

BRUDNOPIS